

TINFO

TEATTERIN TIEDOTUSKESKUS

ESITTÄVÄT TAITEET JA JULKINEN TUKI – TULEVAISUUSHAASTEET

Hanna Helavuori, Teatterin tiedotuskeskus,
TINFO

TINFO

TEATTERIN TIEDOTUSKESKUS

TINFO

TEATTERIN TIEDOTUSKESKUS

**UTOPIA IS NOT A PLACE WE
WILL EVER REACH, IT IS
SPACE THAT HELPS US
THINK WHERE WE WANT TO
GO.**

Stephen Duncombe and Steve Lambert, Lessons
from Utopia 2017

TINFO

TEATTERIN TIEDOTUSKESKUS

NÄKÖKULMIA

- **(Taide)työn murros**
- **Milleniaalit ja sukupolvikuilut**
- **Taiteilijoiden asiantuntijuus**
- **Keskittyminen**
- **Kulttuurinen monimuotoisuus**
- **Digitalisaatio**
- **Kansainvälisyys**
- **Sukupuolittuneet rakenteet**
- **Etiikka**
- **%**

TINFO

TEATTERIN TIEDOTUSKESKUS

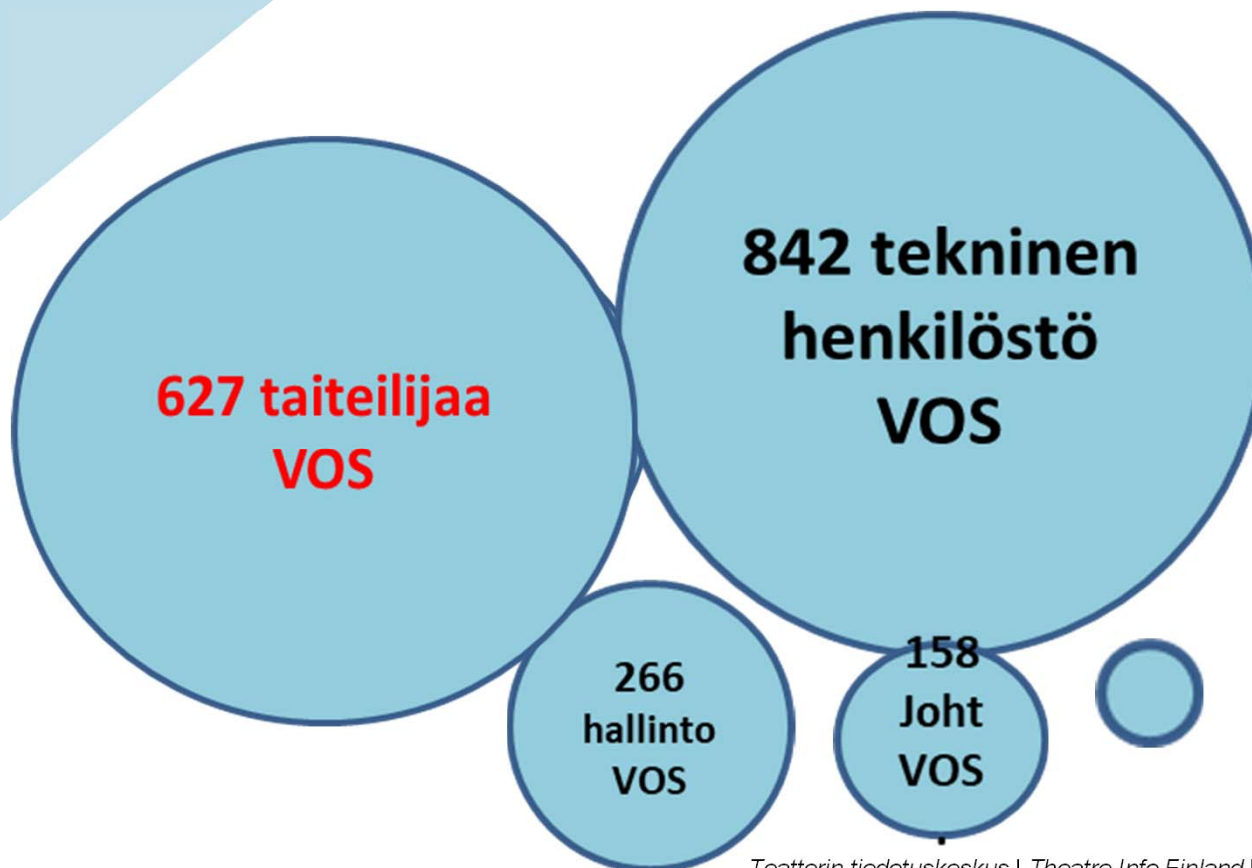
**MITÄ TÄSTÄ KAIKESTA
SEURAA?**

MITÄ RATKAISTAVA?

TYÖN MURROS —FREELANCERIUS, ITSENSÄ TYÖLLISTÄJÄ, YRITTÄJYYS, HYBRIDITAITEILIJUUS

- **Työikäisiä** esittävän taiteen (teatteri, tanssi, sirkus) taiteilijoita(sisältäen myös tanssinopettajat ja teatteri-ilmaisun ohjaajat) on noin **2900**
- **Freelancereita valtaosa noin 65-90...% alasta riippuen)**
- **Nykyinen valtiosuusrakenne (vos) työllisti vuonna 2017 vakinaisesti **1947** ja vapaa kenttä (puheteatteri) noin 60 ihmistä**

**VALTIONOSUUSTEATTERIRAKENNE
(VOS) TYÖLLISTÄJÄNÄ VUONNA 2017:
RAKENNE TYÖLLISTI **21,6 %** KENTÄN
TAITEILIJOISTA**

MILLENNIAALIEN ARVOSTUKSET -SELVITYKSIÄ JA DATAA

- Lähikuvassa freelance-näyttelijä –selvitys, (Suomen Näyttelijäliitto, Teatterikeskus, TINFO 2016)
- Näyttelijöiden työllistymiskysely (TINFO 2017)
- **TODELLISUUKSIA JA TULEVAISUUKSIA**
Valmistuneet näyttelijät ja näyttelijäopiskelijat (TINFO & Teatterikorkeakoulu 2018, julkaistaan pian)
- Taiteen barometri 2018 (Cupore ja Taiteen edistämiskeskus)

TAIDETYÖ JA MILLENNIAALIEN ARVOSTUKSET

- **VAPAUS**
- **YKSILÖLLISYYS**
- **ITSENSÄ TOTEUTTAMINEN**
- **ITSEOHJAUTUVA, ITSENÄINEN JA
ITSEISARVOINEN TAITEILIJUUS**
- **TYÖN MERKITYKSELLISYYS MYÖS
YHTEISKUNNALLISESTI**

TAIDETYÖ JA MILLENIAALIEN - ARVOSTUKSET

Vapaus

- **työryhmälähtöisissä, omalla riskillä tapahtuvissa taideproduktioissa vapaan kentän taiteilija tekee työtä (ennakkosuunnittelu ja harjoittelu) palkatta.**
- **Milleniaali ei halua instituutioihin – eikä halua pitkää sopimusta**

SUKUPOLVIKUILU?

- **Alle 35-vuotiaiden osuus Taiteen edistämiskeskuksen kaikkien apurahojen saajista: Sirkus 43 %, Tanssi 41%, Näyttämötaide 20%**
- **Ikääntyvä vakinaisesti kiinnitetty taiteellinen henkilökunta työskentelee instituutioissa työehtosopimusten turvin**
- **Millaiset työ- ja toimintakulttuurit? Teatteri-tes versus sopimuksettomuus? Työn merkityksellisyys? Liiallinen kuormittavuus?**
- **Kahden kerroksen väkeä: osa alipalkattuja, alityöllistettyjä**

TAITEILIJOIDEN ALIARVOSTETTU ASiantuntijuus

- **Suomessa erittäin korkeasti koulutettu taitelijakunta, joka on alihyödynnetty resurssi yhteiskunnassa**
- **Miten tunnistaa ja hyödyntää entistä paremmin taiteilijoiden asiantuntijuutta yhteiskunnassa?**
- **Miten taiteellista laatua ja asiantuntimusta pystytään tunnistamaan entistä paremmin?**

TINFO

TEATTERIN TIEDOTUSKESKUS

RATKAISTAVAA

- **ERILAISIA TAITEILIJAOrientaatioita JA –IDENTITEETTEJÄ – ERILAISET, yksilölliset KOULUTUS- JA TUKITARPEET**
- **TÄYDENNYS- JA MUUNTOKOULUTUS**
- **KANNUSTIMET INSTITUUTIoiden UUDISTUMISEEN (KOHTAANTO-ONGELMAN RATKAISEMISEKSI)**
- **UUSIEN TAITEELLIS-TUOTANNOLLISTEN ALUSTOJEN LUOMINEN PERINTEISTEN INSTITUUTIoiden RINNALLE; TUOTANTOKULTTUURIN UUDISTAMINEN**

RATKAISTAVAA

- **KANNUSTIN/NEGATIIVINEN SANKTIO
AMMATTIKOULUTUKSEN SAANEIDEN
TAITEILIJOIDEN TYÖLLISTÄMISEEN/
TYÖLLISTÄMÄTTÄ JÄTTÄMISEEN**
- **YRITTÄJYYDEN POLUT**
- **KANSAINVÄLISTYMISEN POLUT –
TAITEILIJARESIDENSSEIN KEHITTÄMINEN**
- **Teater/Dans/CircusAlliansen, taiteilijan sosiaali-,
toimeentulo- ja työttömyysturva**

PÄÄKAUPUNKIKESKEISYYS JA KESKITTÄMINEN

Kaikista näyttämöalan taiteilijoista **42%** asuu Uudellamaalla, freelancenäyttelijöistä **74%** asuu Uudellamaalla

Valmistuneiden (2002, 2006, 2009) näyttelijöiden pääasiallinen työskentelyalue:

- Tampereen yliopisto / Näty : keskimäärin 22% työskentelee Pirkanmaalla
- Teatterikorkeakoulu /näyttelijät: keskimäärin 63% työskentelee Uudellamaalla

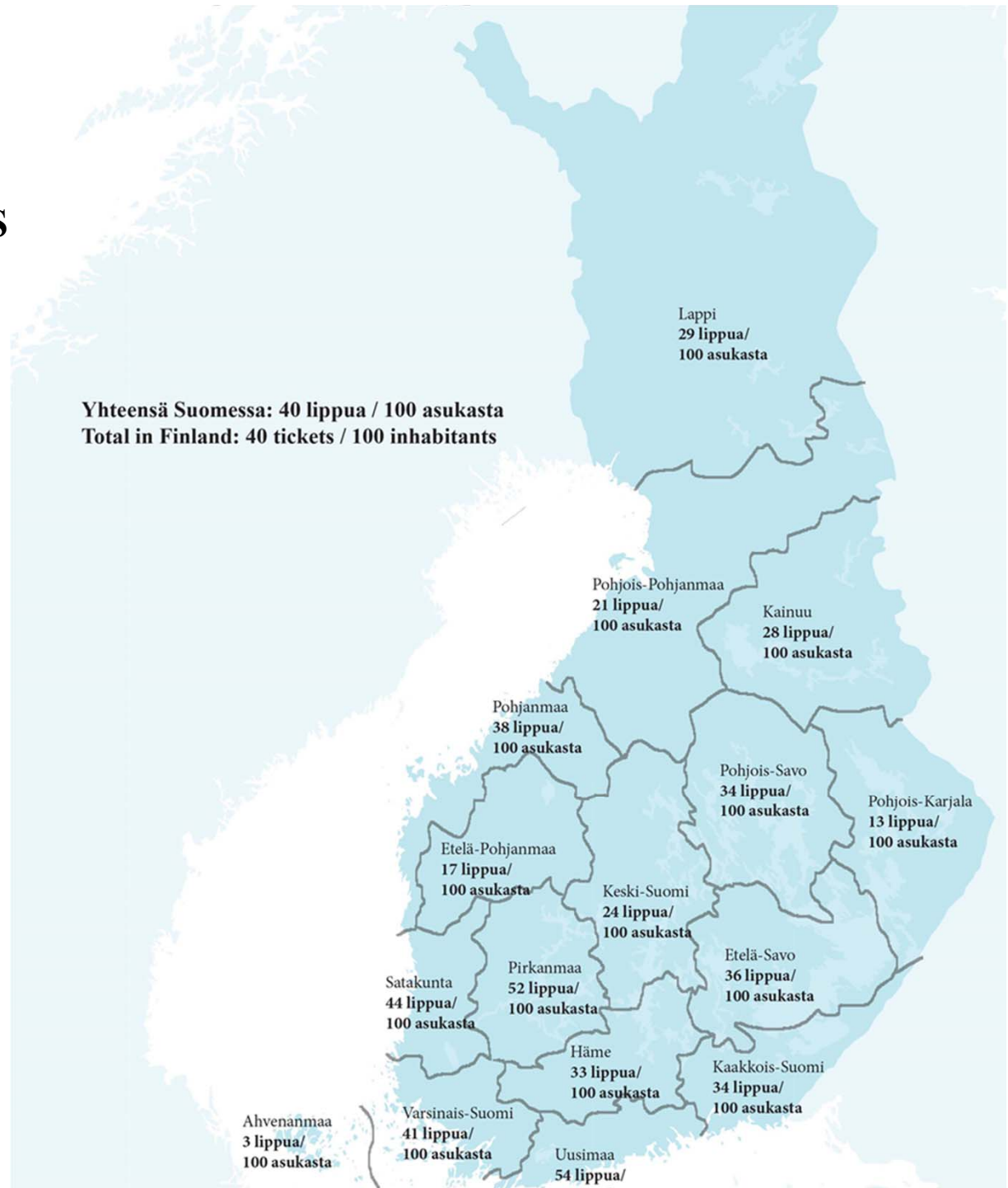
KESKITTYMINEN ALUEELLINEN SAAVUTETTAVUUS 2016 VOS

Myydyt liput 100 asukasta
kohden

Keskimäärin 40
lippua/ 100
asukasta

Suuria alueellisia
eroja:

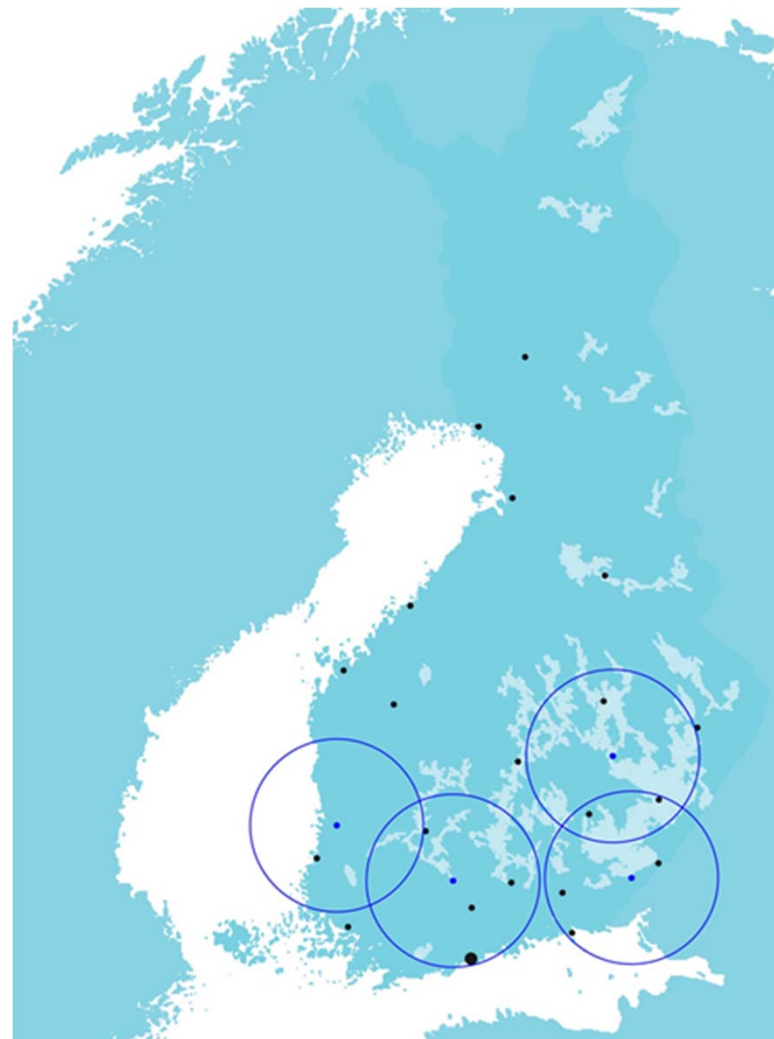
13 (3) – 54 lippua
/ 100 asukasta

MAANTIEDE – VÄLIMATKAT 100 KILOMETRIN SÄDE

**Vertaa myytyihin
pääsylippuihin
100 asukasta
kohden**

MIHIN APURAHAT SUUNTAUTUVAT?

- **Taiteen edistämiskeskuksen kaikkien apurahojen (34 miljoonaa) saajat:**
- **Uusimaa 58,8%, Pirkanmaa 7,6%, Varsinais-Suomi 7,4%, Pohjois-Pohjanmaa 3,7%, Keski-Suomi 2,7%**
- **Kainuu 0,8%, Etelä-Karjala 1%, Pohjois-Karjala 1,5%, Lappi 1%**

HYVÄKSYMMEKÖ KESKITTYMISEN ? VAI?

- **Entistä suurempi panostus/kannustin kotimaiseen liikkuvuuteen?**
- **Pääkaupunkiseudun tarkastelu omana kokonaisuutenaan**
- **Millaisia kannustimia?**
- **Taiteilijat alueella?**

KULTTUURINEN MONIMUOTOISUUS – UUSI ESITTÄVIEN TAITEIDEN SUOMI

- **On ymmärrettävä uudelleen ”kansallinen”, ”suomalainen”**
- **Ulkomaalaistaustaisen väestön ja taiteilijoiden määrän kasvu**
- **Ulkomaalaistaustaisten taiteilijoiden työskentely taide-instituutioissa suhteellisesti ottaen vähäistä**
- **Kenen ääni, kenen tarinat – representaatiot? Appropriaatio?**
- **Miten kieleen sidotut kansalliset instituutiot ymmärtävät vastuunsa?**
- **Taiteilija turvapaikanhakijana: ymmärryksen lisääminen**

MITÄ TULEE TEHDÄ?

- **GAP Globe Art Point tukee yhteisen työskentelyn edellytyksiä, mahdollistaa tekijöiden, kokijoiden ja taide- ja kulttuuriorganisaatioiden kohtaamista, toimii neuvontapisteinä**
- **GAPin suunnitelmat**
- **Tällä hetkellä hankkeet yksityisellä rahoituksella**

MITÄ TULEE TEHDÄ?

- **Tarvitaan tietoa työmarkkinoista; työmarkkinoiden luominen; työssä oppiminen esittävien taiteiden instituutioissa ja muissa yhteisöissä**
- **Tulee tunnistaa eritaustaisten ihmisten haasteet**
- **Taidelähtöinen koulutus**
- **Instituutioilla vastuu, integraatiosuunnitelmat - kannustimet**

DIGITAALISUUS – KOHTI DIGITAALISTA YLEISÖSUHDETTA

- **Koulutusta, kehittämistyötä asennekasvatusta, osaamis- ja aikaresursseja**
- **Vrt. okm:n saavutettavuuden kehittämishankkeet**
- **Vrt. Riihimäen Teatterin #digiteatteri – kehityshanke, jossa tutkitaan **taidelähtöisesti** digitaalisuuden mahdollisuuksia teatterissa.**
- **Miten digitaalinen näyttämö toteutuu?
Esitysalustana sosiaalisen median kanavat**
- **Tarvitaan lisää tietoa yleisöistä**

KANSAINVÄLISTYMINEN –KOKO PROSESSI HUOMIOON

- **Kansainvälistyminen edellyttää pitkäjänteistä kehittämistä ja perusrahoituksen turvaa**
- **Kansainvälistymisen tunnistamishaasteet**
- **Mistä poluista kansainvälistyminen koostuu?
Millaista erilaista kansainvälitystämistä?
Kansainvälistyminen on muutakin kuin
”huippua”**
- **Kansainvälisten residenssien merkitys
kansainvälisten yhteistuotantojen synnyttäjänä**
- **Mitä erilaisia tukitoimia tuotantoprosessien eri
vaiheissa kansainvälistyminen edellyttää?**

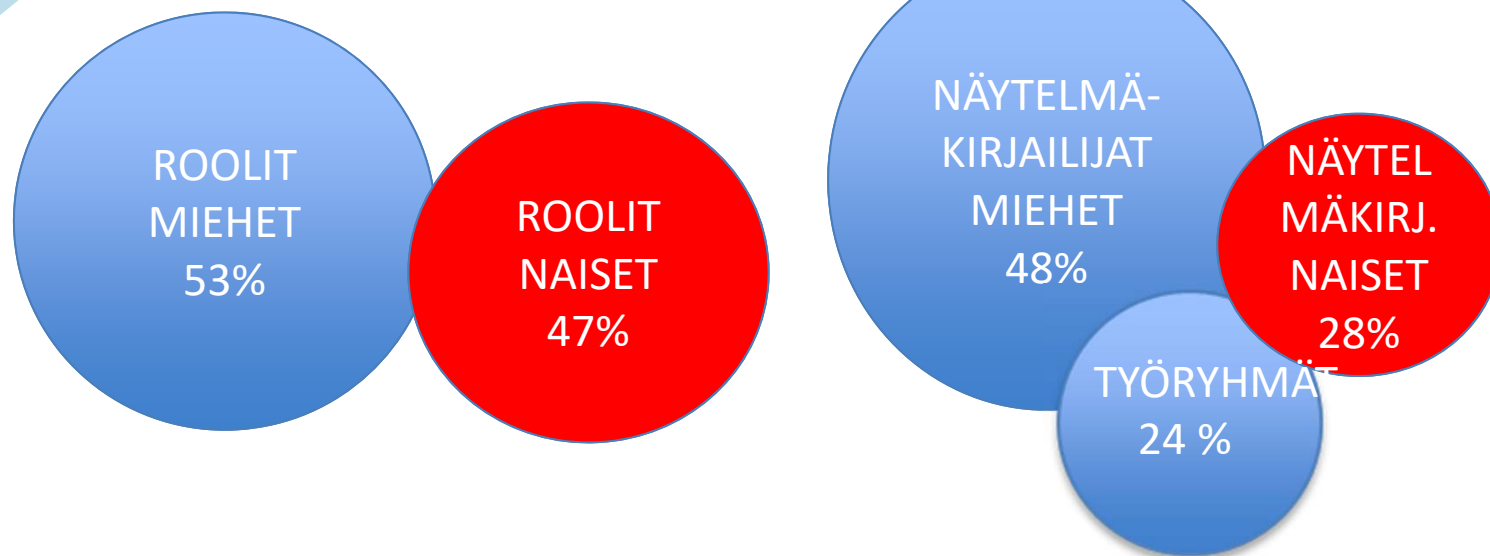

KANSAINVÄLISTYMISEN JULKINEN TUKI

- **Residenssitoiminnan ja -residenssituen lisääminen**
- **Kannustimet kansainvälisten yhteistuotantojen luomiseksi**
- **Käännösapurahat**
- **Verkostoitumisapurahat, asiantuntijamatkat**
- **Kansainvälinen mentorointi (vrt. MOTI – Uudet eurooppalaiset yleisöt, SKR:n rahoittama hanke Teatterin tiedotuskeskus TINFOssa)**
- **Vrt. Pohjoismaisen kulttuuripisteen tukiohjelmat**

SUKUPUOLITTUNEET RAKENTEET, SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ JA MUUT VALLAN VÄÄRINKÄYTÖT

SUKUPUOLITTUNEET RAKENTEET

- **Korjataan lainsäädännön aukkojen ja harmaita alueita**
- **Julkisen tuen kytkeminen yhdenvertaisuustyöhön**
- **Sanktioita vaikenemisen kulttuurin poiskitkemiseksi**
- **Lisää tietoa ja toimenpiteitä (vrt. okm selvityshenkilö), prosessit kuntoon**
- **Satsaus naisten johtajakoulutukseen**

ETIIKKA JA VAIKUTTAVUUS

*Ei riitä, että ”vaikutukset
nähdään yksipuolisesti
elinkeinoelämän näkökulmasta
tai puhutaan suppeasti vain
vientiteollisuudesta ja siinäkin
vain teknologiaviennistä ” (Arto
Mustajoki)*

YHTEISKUNNALLISEN VAIKUTTAVUUDEN ETIIKASTA (innoittajana professori Arto Mustajoki)

- **Miten toimii ”hyvä” taide- ja kulttuurivaltio, taide- ja kulttuurirahoittaja ?**
- **Tarvitaan eettistä keskustelua siitä, millaista taiteilija-, taide- ja kulttuuripolitiikkaa pitäisi harjoittaa.**

SEURAUSEETTISTÄ POHDINTAA -MITEN KÄY JOS...

- **Harjoitetaan seurauseettistä pohdintaa taide- ja kulttuuripoliittisia mahdollisten ratkaisujen kohdalla:**
- **mitä tapahtuu, jos Taiteen edistämiskeskuksen jakamia apurahoja lisätään, miten käy, jos kulttuurirahoitusuudistusta viedään lävitse ilman lisärahoitusta...miten käy jos.....**

**Mitä on taiteilijan,
taiteen ja kulttuurin
eettinen ”hyvä” ja
vaikuttavuus?**

TINFO

TEATTERIN TIEDOTUSKESKUS

%-LIIKE

**”IF WE DON´T KNOW WE WILL FIND OUT!”
TINFO AT YOUR SERVICE!**

Teatterin tiedotuskeskus TINFO
Maneesikatu 2 A, 00170 Helsinki
www.tinfo.fi
tinfo@tinfo.fi

KIITOS! TACK!

KONTAKT: HANNA.HELAVUORI@TINFO.FI

Teatterin tiedotuskeskus TINFO
Maneesikatu 2 A, 00170 Helsinki
www.tinfo.fi
tinfo@tinfo.fi